

ВІДРАЗА ДО ТЕАТРУ

8

Почалося все в XVI столітті у Венеції. В 1519 році, ледь завершивши роботу над «Ассунтою», Тіціан отримав нове замовлення: родина Пезаро доручила йому написати велику картину для бічної каплиці базиліки деї Фарарі. «Мадонна сім'ї Пезаро» була покликана увічнити пам'ять про адмірала Якопо Пезаро. 1502 року спільно з флотилею Папи Олександра VI він здобув повну перемогу над турками.

Отже, Мадонна сидить на високому троні — нагадування про «Мадонну на сходах». (Образ її багато років по тому підхопив Дюшан.) Біля ніг діви — апостол Петро, праворуч — покровителі Святий Франциск і Антоній Падуанський, ліворуч — Якопо Пезаро у супроводі Святого Георгія. Георгій дивиться на турка, що склався в тіні. Полотно сповнене пафосу. Аж раптом сюди вилітаються чарівні, сповнені життя мотиви: немовля Христос незgrabно і пустотливо намагається стягнути біле покривало з голови Марії. Поряд зі старшими членами родини Пезаро ми бачимо мое одухотворене обличчя у віці дванадцяти років, що дивиться на нас задумливим поглядом.

Так, це я, і такою я себе впізнаю завжди!

Інші ідіотські описи цієї картини можна знайти в книжках і в Інтернеті. Наприклад:

Ясна і глибока одухотвореність відчувається у фігурах вівтарної композиції «Мадонна Пезаро». В ній майстер зумів завоювати глядача виразними характерами зображених персонажів. Особливо чарівна голівка хлопчика!

Дійсно, тоді я все ще була схожа на того хлопчика. За часів художньої школи мене так і називали «Мадонна Пезаро». А потім уже — ні. Потім у мене був зовсім інший вигляд, а було це вже в двадцятому столітті і зовсім не в Італії, а в славному місті Києві.

Тут, у квартирі, заливтій сонячним пилом, уранці лунав фабричний стукіт друкарської машинки. Стукав папандрело. Він писав п'єси для брудного театру на Великій Васильківській. На прем'єрах публіка аплодувала як на Бродвеї. По суботах ошатно вбрани дами йшли в театр крізь великий пустир. Вони переступали через трупи собак і консервні бляшанки, а потім обмахувались пластмасовими віялами і казали:

«Це було просто диво-в-вижно!»

Але в місті був і інший театр — великий урочистий моноліт із сірого каменю. Розташований він був на кучерявому бульварі. Побіля сірого театру лихоманило, особливо у вересні, коли з Тбілісі привозили «Річарда III». О Шекспіре, великий грузинський драматург! Це можна було порівняти хіба що з Російськими сезонами в Парижі! На сцені панувала тюремна повсті, паперові корони. Шекспір перетворювався на Брехта!

Уже за кілька годин до відкриття каси починалася війна. Публіка билася, душила і тіснила одне одного, визвірялася і проклинала. Торгували квитками бариги — інженери в запраних шкарпетках і дрібні злиденні лікарі.

А як щодо молоді? Як вона потрапляла на ці вистави? Вона лізла у вікна підвальів і туалетів, просочувалася крізь цеглу й осідала золотим дощем на похмурій гальорці. Ах, золотий час подвигів! Адже іноді молодики вилазили на прямовисні стіни театру з альпенштоком і карабінами, лізли крізь дах. Це було як у далекій Колорадській країні, коли відчайдухи деруться вгору по зледенілих водоспадах. Деякі зриваються. Їх знаходять навесні — молодих, оголених: хто не розбився, ті замерзають. Буває, що альпіністів знаходять років через тридцять їхні дорослі діти і старі дружини. З театром — як з горами: впадеш за лаштунки — пролежиш там цілу вічність.

Ми проникали в цей храм, коли вистава уже починалася. Зате стояти на колосниках — на цих олімпах, де живуть боги, дивитися у прірву на крихітні фігурки акторів на освітленій сцені — дух захоплює!

Це скінчилося одного разу восени. Той, хто зірвався з пожежної стіни, був поет, рівних якому не було і немає досі! Було йому сімнадцять.

Тоді я сказала собі:

Відтепер усе мое життя буде присвячене не жи-
вопису і не театр, а поезії!

Але як же художня школа? Як же походи на етюди, нові Барбізонці, Мадонна Пезаро? Ми не

були ні дівчатками, ні хлопчиками. Одного разу, відмовившись від статі на користь чогось дуже важливого, ми були армією горбунів, зачарованих жуків з дерев'яними скриньками, які ми тягнули на своїх спинах. Ритуал ходіння з ними на пагорби був важливіший, ніж саме дійство, заради якого ми йшли. Там на Дніпровських кручах, на самій вершині блаженства, на льодовиках снів ми розкладали свої етюдники, цих комах з алюмінієвими ногами і починали розмазувати по полотну квітчастий кал олійних фарб. Називалося все це французьким словом «планер».

Але реальність була більш святковою, ніж наші жалюгідні спроби її зафіксувати.

На смерть цього сімнадцятирічного хлопчини, якого я навіть в очі не бачила, я написала поему.

— Якщо ти збираєшся займатися літературою, будеш мучитися з сумнівів і безгрошів'я, як мучусь я. Ти готова? — якось запитав мене папандрело.

Заради великих цілей я готова була втопитися навіть у сільському сортири.

Роки по тому я з жахом згадувала сім'ю своєї однокласниці Червінської, в якій всі були істориками, а отже, теж власниками непотрібних професій, зразками всього найкращого, духовно заточеного.

Сама Червінська була чорнорота шахрайка, що вміло блискала білками своїх каштанових очей.

— Язык — це шабля. З нього має крапати кров ворога! — мовила вона.

